

Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU-a u Zadru, sv. 60, Zagreb – Zadar, 2018., 473 str.

Godine 2018. izašao je 60 broj *Radova Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* s trinaest znanstvenih radova i šest prikaza. Broj je otvoren radom Igora Kulenovića »Prostor kao društvena praksa: gradine i heteroterapija« (1-24) u kojem autor problematizira koncept prostora i arhitekture karakteristične za brončano i željezno doba na istočnoj jadranskoj obali i zaleđu kroz teorijski ključ heterotropije.

Detaljnom analizom i obradom rimskog mozaika s prizorima gladijatorskih borbi i životinja otkrivenog za vrijeme Drugoga svjetskog rata u Ninu bavi se Martina Dubolnić Glavan u radu »*Poljana gladijatora* na mozaicima atičke Enone: istraživanje u arhivima kulturnih institucija Zadra i Nina« (25-70).

Dejan Filipčić razmatra novi nalaz zadarskog srednjovjekovnog folara kovanog za vladavine Ludovika I. Anžuvinca u prilogu »Novi nalaz zadarskog komunalnog folara *Moneta Iadre* i problematika njegova kovanja« (71-84).

»Politički odnosi Đurađa II. Stratimirovića Balšića i Dubrovnika (1385. – 1403.)« (85-117) rad je Marijana Premovića u kojem je obradio boravke obitelji Balšić u Dubrovniku, diplomatske misije dubrovačkih poklisara u Zetu i politička zbivanja na južnom Jadranu s kraja 14. i početka 15. stoljeća.

O djelatnosti venecijanskih oltarista u Dalmaciji piše Bojan Goja u prilogu »Nova istraživanja i dopune o graditeljima mramornih oltara u Zadru: Antonio Peschiera, Baldassare Garzotti, Pietro Coste i Girolamo Girardi« (119-146).

U radu »Britansko-mletački odnosi u doba Drugog morejskog rata (1714. – 1718.)« (147-166) Marija Kocić definira osnovne smjernice politike Velike Britanije prema Veneciji tijekom Drugoga morejskog rata.

Slijedi rad Lovorke Čoralić i Nikole Markulina pod naslovom »Vojni inženjer Antun Marković (u. 1767.) i njegova pješачka pukovnija« (167-204) u kojem autori prvo rekonstruiraju vojnu karijeru Antuna Markovića, vojnog inženjera i pukovnika mletačke vojske, a potom prate i analiziraju postrojbe *Oltramarina*. Prilog radu popisi su pripadnika Markovićevih satnija.

Vinjeričkom bratovštinom sv. Antuna Padovanskog na temelju madrikule i nekoliko sačuvanih rukopisa vezanih uz rad te bratovštine bave se Grozdana Franov-Živković i Danijela Deaković u članku »Prilozi istraživanju svakodnevnog života Vinjerca na temelju glagoljske knjige bratovštine sv. Antuna Padovanskog i ostalih glagoljskih vrela do kraja 17. do početka 19. stoljeća« (205-248). Prilog radu zapisi su krštenja, ženidbeni zapisi, patrimoniji, krizmani 1697. godine.

Zdenko Dundović na osnovi računskih knjiga glagoljaškog sjemeništa u Zadru za vrijeme rektora kanonika Josipa Calvija istražuje gospodarske prilike odgojno-obrazovne ustanove za hrvatsko svećenstvo Zadarske nadbiskupije, koje razmatra u kontekst ondašnjih društveno-političkih okolnosti, »Gospodarske prilike Zmajevićeva glagoljaškog sjemeništa u Zadru za vrijeme rektora kanonika Josipa Calvija (1782. – 1810.)« (249-318).

Jelena Jakuš i Nada Topić u radu »Pripadnici austrougarske mornarice i čitanje u Prvom svjetskom ratu: primjer splitske Knjižare Morpurgo« (319-350) analiziraju narudžbenice

koje su pripadnici austrougarske mornarice uputili splitskoj Knjižari Morpurgo od 1914. do 1916. godine, a iz kojih doznajemo podatke o vojnicima kao čitateljima.

Djelovanje Suda za zaštitu nacionalne časti Hrvata i Srba u Hrvatskoj s posebnim osvrtom na Srednjodalmatinski okrug, obradio je Zdravko Matić u prilogu »Djelovanje Suda za zaštitu nacionalne časti Hrvata i Srba u Hrvatskoj 1945. – osvrt na Srednjodalmatinski okrug i presudu Mati Podrugu iz Dicma« (351-383).

Kroz dosad javnosti nepoznato pismo Ante Pavelića najbližim suradnicima Ante Delić donosi prilog istraživanju akcije Deseti travnja u prilogu »Novi prilozi za istraživanje akcije "Deseti travnja": nepoznato pismo Ante Pavelića iz srpnja 1948.« (385-409).

Djelovanje Srpske demokratske stranke kroz osnivanje stranačkih odbora i neuspješan pokušaj širenja u drugim republikama SFRJ istražio je Domagoj Knežević u prilogu »Srpska demokratska stranka od konstituiranja prvog višestranačkog Sabora do početka srpske pobune u Hrvatskoj u kolovozu 1990.« (411-442).

Radovi su zaključeni sa šest prikaza relevantne recentne literature i periodike. Detaljnim proučavanjem navedenih tema čitatelj dolazi do vrijednih sistematiziranih podataka predstavljenih u radovima, koji ispunjavaju svoju svrhu.

Petar Milić